

XXVI. EKE Vándortábor – 29. túra
Erdővidéki túra a Vargyas-szorosba

Túraútvonal: Tábor – Angyalos – Gidófalva – Mikóújfalu – Barót – Vargyas – Ejtőkő (aszfaltút vége) – Ejtőkő (gyalog) – Vargyas-szoros látogatóközpont – Kőalja (575 m) – Lócsűr barlang – Orbán Balázs barlang – Pionírok ösvénye – Kőmezői kilátó (757 m) – Tatárkapolna – Farkasösvény – Kőalja – Ejtőkő (busszal) – Vargyas, a Sütő család néprajzi kiállítása – Tábor

Minősítés: közepes-könnyű túra

Távolság: Busszal: 140 km, gyalog: 10 km

Szintkülönbség: + 200 m, - 200 m

Menetidő: 6 óra (gyalog), összesen 11 óra (07-18)

Ajánlott felszerelés: túrabakancs, fejlámpa

Túravezetők: Demeter Zoltán - 0746-089140, Demeter Mária

A Rétyi-nyíri táborból (7.00 h) az Angyalos – Gidófalva - Mikóújfalu útvonalon autóbusszal érkezünk meg Erdővidék központjába, Barótra (8.30 h), ahol csatlakozik a csapathoz Demeter Zoltán túravezető, a Vargyas-szoros Természetvédelmi Területet felügyelő Elveszett Világ Természetvédelmi, Turista és Barlangász Egyesület titkára.

Baróttól Vargyas érintésével érkezünk meg a Vargyas-szoros Természetvédelmi Terület határáig tartó aszfaltút végéig, az Ejtőkő aljához (9.00 h). Innen utunkat gyalog folytatjuk a Vargyas-szoros bejáratánál található látogató központig (9.30 h), ahonnan, a természetvédelmi területről szóló rövid ismertető meghallgatását követően, a Kőalja tisztáson át (kék kereszt) érkezünk meg a Vargyas-szorosba (10.00 h).

„A Vargyas-szoros Erdély délkeleti részén, a Keleti-Kárpátok ún. „középső csoportjához” tartozó Persány-Rika és a Dél-Hargita hegységek találkozásánál található, Kovászna és Hargita megye területén. A természetvédelmi terület összesen 1000 hektárjából közigazgatásilag 800 ha. tartozik a Hargita megyei Homoródalmás községhez, 200 ha pedig a Kovászna megyei Vargyas községhez.

A szoros barlangjait az ember már az ősidőktől kezdve menedékhelyül használta, erről tanúskodnak az idők folyamán a barlangokból előkerült leletek, tárgyak sokasága, később pedig már inkább a szoros szépségei iránt érdeklődők látogattak el ide csodálattal. Napjainkra a szoros közkedvelt táborozó,- és kirándulóhellyé vált, évente egyre többen és többen keresik fel. Természetvédelmi szempontból a szoros jogi helyzete hosszas huzavona után 2000-ben rendeződött, 2004-ben pedig a baróti székhelyű Elveszett Világ Természetvédelmi-, Turista és Barlangász Egyesület megkapta a Vargyas-szoros természetvédelmi terület felügyeleti jogát, amely egyesület azóta a hivatalos felügyelője a területnek...

A Vargyas-szoros a földtörténeti középkorban lezajlott hegyképző fázisok eredményeként jött létre az a mészkőrög, mely összekötő kapocs a Királykő mészkőszirtjei és a Nagybagmács mészkőhegysége között, s melyben később a Vargyas-szoros képződött. A mészkőrög a földkéreg mozgásai következtében előbb lesüllyedt, majd üledéktakaróval és a közeli Hargita hegység vulkáni tevékenységéből származó törmelékkal borítódott, egy

ún."plató" képződött, melyen aztán az Erdővidéki- medence fele való természetes lejtés irányába megindult a Vargyas patak völgyalakító, bevágó tevékenysége. A szoros a normális folyóvízi erózió, valamint a karsztos folyóvízi erózió hatására képződött tovább, a stagnálási időszakokban barlangrendszerek kialakulásával (nagyjából 100, 40, 20 és 5 méterre a patak mai szintje fölött) melyeknek egy része fennmaradt, másrésztük beszakadt. A patak szintjén jelenleg is alakulóban van egy újabb, azaz aktív barlangrendszer.

A szoros vadregényes sziklavilágában sokféle állat talált kedvező élettérre, a növényzetre pedig leginkább a mézskőkedvelő fajok társulása a jellemző. A Vargyas-szoros barlangjaiban 19 különböző denevérfaj előfordulását figyelték meg, a legjelentősebb állományokat a közönséges denevér és a kis patkósdenevér egyedei képezik. A kirándulóknak szemet gyönyörködtető látvány lehet nyáron a napsütötte sziklák felett röpködő színes lepke kavalkád vagy a magasban köröző ragadozó madarak megfigyelése. A számtalan színben pompázó virágfajok közül említésre méltóak a Teleki- virág, a törpe nőszirm, a turbánliliom, a zergeboglár vagy a kövirózsa védett egyedei." (www.vargyasszoros.org)

Az Alsó-Vízkeletnél megismerkedünk a szurdokvölgy kialakulásának történetével, barlangjainak fajtáival, növény- és állatvilágának különlegességeivel, majd a Fél-sziget érintésével jutunk el a Lócsúr (11.00 h), illetve az Orbán Balázs barlang bejáratához (11.30 h). Itt a barlangok külső termeivel, kutatástörténetével, illetve a szoros híres Csala legendájával ismerkedünk meg, valamint a szoros védettségi státusát kiharcoló Dénes István geológus-barlangkutató (1954-2005) emléktáblájánál a Háromszéki EKE egykori tagjának munkásságáról hallhatunk rövid ismertetőt.

„A Vargyas patak csaknem 4 km hosszú szikla szorosában a múlt század felében megindult barlangkutató napjainkra 123 barlangot tart nyilván, 7410 m összhosszúságban. A szoros turisták által is látogatható barlangjai a következők: Orbán Balázs barlang, Lócsúr, Tatárlik és Kőcsúr.

Az Orbán Balázs barlang (Kőlik, Almási barlang vagy Nagybarlang) 1527 méteres hosszúságával a völgy leghosszabb barlangja. Impozáns bejárata a Csudálókő oldalában nyílik, mintegy 20 méterre a patak szintje fölött, ahova lépcsők segítik a feljutást. A barlang 1931-től – első monografikus leírójának emlékét megörökítendő – viseli az Orbán Balázs nevet, kataszteri száma pedig 1200/14. Az évek során itt végzett kutatások megállapították, hogy a barlang már a felső paleolitikumtól kezdve egészen a középkor végéig emberi lakhelyül szolgált... 1835-ben Udvarhelyszék földmérő mérnöke, Fekete István térképezi fel és adja ki egy évvel később a barlang "alrajzát". Mint ilyen, az Orbán Balázs barlang Erdély legelső feltérképezett és tudományosan kutatott barlangja volt. 1868-ban jelenik meg Orbán Balázs monumentális monográfiája, "A Székelyföld leírása", melynek első kötete a barlang addigi legrészletesebb leírását és a Fekete István által készített "alrajzot" is tartalmazza. Az 1971-től kezdődő időszakban a baróti középiskola tanulóiból alakult „Ursus Spelaeus” barlangkutató csoport tagjai folytatják a kutatásokat Dénes István (1954 – 2005) geológus vezetésével. Erdemeik többek között a barlang harmadik és negyedik kijáratának felfedezése, valamint a barlang újabb részletes feltérképezése.

A Lócsúr egyike a szoros tekintélyesebb barlangjainak, összhossza 300 m. A hagyomány szerint azért nevezik Lócsúrnek, mert a környék barlangjaiban rejtőzködők itt tartották lovaikat a tatárjárás és egyéb veszedelmek idején. Ittjártakor, 1867-ben Orbán Balázs még „fantasztikus alakú szobor-csoportokról, szabályszerűen lecsüngő és a szövétnek fényétől ragyogó csillárokról” számol be, melyek azóta sajnos mind elpusztultak. A barlang

belső részein ma is látni szép, fehér cseppköleflyásokat, egy másik érdekessége pedig, hogy télen, a barlang széles bejáratí részén csodaszép jégstílagmitok képződnek...”

„A Vargyas-szoros egyik legismertebb legendája a tatárjáráshoz és Csala vitéz nevéhez fűződik. A nép az almási barlangba húzódtott vissza a tatárok elől, míg azok a Kőmezőn vertek tanyát. Fogyott az élelem kegyetlenül mindkét táborban és bizony a barlangba szorultak már azon gondolkodtak, hogy megadják magukat, mikor egy eszes vénleány összekaparta a még maradék lisztet és azt hamuval és kőtejjeel összegyúrva hatalmas kenyeret sütött. Ezt egy hosszú rúdra szúrva kinyújtották a barlang száján, hadd higgyék azt a tatárok, hogy még rengeteg fölösleges enivalójuk van, úgy forgatták, mutogatták. A tatárok be is dőltek a csalinak és bosszúsan, nagy porfelhőt kavarva eltakarodtak a Kőmezőről. Csala vitéz azonban, hogy meggyőződjék ennek bizonyosságáról, felmászott a barlanggal szemközti sziklatoronyra és látván, hogy a tatárok valóban elmentek, örömeben heves mozdulattal felkiáltva megtántorodott és a mélybe zuhant. „ Akkor lába alól a kő omladoza / Nyakra főre esvén halállal áldozza” – ahogy a versben is megíródott. De neve örökre fennmaradt, hisz azt a sziklatornyot ma is Csala tornyának hívják.” (www.vargyasszoros.org)

A barlanglátogatást követően a Pionírok- és az Urak ösvényének sárga sávján haladva a festői kilátással rendelkező Kőmezői kilátóhoz kapaszkodunk ki (13.00 h), illetve a tőle 200 méterre található Tatárkapolna romjánál a szoros történelmi múltjának újabb szeletével ismerkedünk meg.

Újabb rövid pihenőnkét követően (13.30 h) a piros ponttal megjelölt Farkasösvényen ereszkedünk vissza a Kőalja tisztásra (14.30 h), majd újabb fél órás gyaloglás után érkezünk vissza az Ejtőkőnél ránk várakozó autóbuszhoz.

Útban hazafelé Vargyason meglátogatjuk a híres fafaragó-bútorfestő Sütő család néprajzi kiállítását (15.30 h).

“A Sütő család első két képviselője 1568-ban ács és asztalosmestereként kerültek Vargyasra a Daniel kastély újjáépítésére és bebútorozására, az ugyancsak udvarhelyszéki Fiatfalváról. A bútorfestés és faragás hagyományát 14 nemzedék adta apáról fiúra egészen napjainkig. A Sütők jelenlegi portája 1773-ban épült, kőből az azelőtti egyszerűbb faház helyére.

A festett bútor a XVII. század végére válik általánossá a Székelyföld legtöbb vidékén. Addig csak sima, vagy egyszerűen faragott bútorokat készítettek kemény fából. Ezek a díszítések hornyolókéssel vagy bicskával készültek, motívumaik valószínűleg a pogánykorig vezethetők vissza. A Sütők ezen népművészeti ágat is gyakorolták, és gyakorolják ma is. Családunkban a bútor festésére utaló legrégebb eszköz az a festéktörő kő, amire 1680-ban véste rá nevét (második) Sütő József, másik oldalára pedig 1754-ben Sütő István... Ha többet szeretne megtudni a család történetéről olvassa el Sütő István A bútorfestő és fafaragó Sütő család című könyvét.” (www.festettbutor.com)

Az egyórásra tervezett vargyasi megállót követően 18 óra környékén érkezünk vissza a rétyi táborba.

Látogatási díjak:

- Vargyas-szoros Természetvédelmi Terület: 3 lej/EKE tag, 5lej/nem EKE tag
- Sütő kiállítás (vargyas): 4 lej/felnőtt, 2 lej/gyerek

